

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kiss D. Csaba ügyvéd által képviselt **I.r. és II.r. felpereseknek** a dr. Jánossy Boglárka ügyvéd által képviselt **I.r., II.r., és III.r alperesek** ellen deviza szerződés érvénytelensége iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma 6.G.44.275/2017/14. sorszámú ítéletével szemben az I.r., II.r. felperesek részéről 15.sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A per tárgyalásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasítja.

Kötelesek a felperesek egyetemlegesen 15 napon belül megfizetni az I.r. alperes részére 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelesek a felperesek egyetemlegesen megfizetni az államnak adóhatósági felhívásra 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint 2008. augusztus 13-án közjegyzői okiratba foglaltan az I. rendű alperesi jogelőd mint hitelező és zálogjogosult, az I., II. rendű felperes és II. rendű alperes mint adós és zálogkötelezett között egyebek mellett önálló zálogjoggal biztosított devizaalapú kölcsönszerződés jött létre 122.673 svájci frank kölcsönre, melyből a hitelező legfeljebb 16.075.000,-Ft-nak megfelelő deviza összeg folyósítására vállalkozott. A szerződés 4.6. pontja szerint a kölcsön- és járulékaik mindenkori összegének megállapítása, illetve a kölcsön folyósításának időpontja és a szerződés alapján fennálló tartozás mindenkori összegének igazolása szempontjából a bank üzleti könyvei és nyilvántartásai az irányadóak, az azokban foglaltakat kell mértékadónak és hitelesnek tekinteni. Ennek megfelelően a szerződő felek a mindenkori fennálló kölcsön- és járulék tartozás mértékének megállapítása tekintetében alávetik magukat a hitelező nyilvántartásai és üzleti könyvei tartalmának, azt magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

A felperesek keresetükben kérték a közöttük 2008. augusztus 13-án létrejött kölcsönszerződés 4.6.pontja tisztességtelenségének a megállapítását a Ptk.209/A.§ (2) bekezdése, a 18/1999.sz. Kormányrendelet 1.§ a), b), j) pontja alapján azzal, hogy marasztalásra irányuló keresetet nem tudnak előterjeszteni a támadott kikötés jellege folytán. Álláspontjuk szerint a kikötés a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg és egyoldalúan jogosítja a hitelezőt annak megállapítására, hogy saját teljesítése szerződésszerű volt-e.

A II. r. és III. r. alperest keresetük türéseire kérték kötelezni.

Az I. r. alperes ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását. Hangsúlyozta, hogy a bizonyítási eljárás nélkül elrendelhető végrehajtás nem a támadott kikötésen, hanem a Vht.23/C.§ (1) bekezdésének

megfelelő közokiratba foglaláson alapul, és a felmondás megtörténtéről a közjegyző ténytanúsítványt állít ki a tértivevény alapján. A kikötés nem állapít meg kizárólagosságot a hitelező szerződésszerű teljesítéséről. A kimutatás vitatásának lehetőségét jogszabály köti ki, és attól érvényesen szerződésben sem lehet eltérni. A kikötés nem jogosítja az alperest egyoldalú értelmezésre sem. Utalt a Kúria 1/2018.sz. gazdasági elvi határozatára.

A II. III. rendű alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében a felperesek keresetét elutasította és kötelezte őket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. r. alperesnek 38.100,- Ft perköltséget, és az államnak külön felhívásra 36.000,- Ft kereseti illetéket.

Ítéletének jogi indokolása szerint a felperesek keresete alaptalan.

Rögzítette, hogy a perben nem volt vitás, hogy a szerződés szerinti egyik adós és zálogkötelezett jogutóda az I. és II. rendű felperes és III. rendű alperes.

A peres felek között a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződés jött létre, melynek biztosítására a felek önálló zálogjogot alapítottak. A perben nem volt vitás a felperes fogyasztói minősége és a szerződés fogyasztói jellege. A 2012:LI.tc. folytán megfelelően alkalmazandó Ptk. 239/A. § (1) bekezdése értelmében a fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását kérné.

Kiemelte, hogy a szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

A 18/1999.sz. Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés a) pontja szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül az a szerződési feltétel, amely a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja.

Az a) ponttal összefüggésben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a keresettel támadott kikötés a szerződés értelmezésére vonatkozó előírást nem tartalmaz.

A 18/1999. sz. Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja értelmében a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e.

A jogszabály így megállapított tartalma tehát nem tartalmazza a felperesek által állított előírást, ezért ennek alapján a támadott rendelkezés eleve nem minősülhet tisztességtelennek. Azt maguk a felperesek sem állították, hogy a b) pont alapján a támadott kikötés az elsőfokú bíróság által megállapított tartalmat hordozva lenne tisztességtelen. A bíróság e körben tekintetbe vette a Kúria Gfv.VII.30.700/2017/6.számú határozatában rögzített álláspontot is.

Ezt követően vizsgálta, hogy a Kormányrendelet j) pontja esetében a bizonyítási teher megváltozik-e a felperesek hátrányára.

Hangsúlyozta, hogy a támadott kikötések tekintetében tartozás elismerés nem áll fenn.

Általános érvennyel a bizonyítási teher szabályát a Pp. 164. § (1) bekezdése tartalmazza, mely szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A peres eljárásra vonatkozó szabályba foglalt elv peren kívüli esetben is irányadó.

A jelen esetben a felek kölcsönszerződést kötöttek egymással (Ptk. 523. § (1) bekezdés). Kölcsönszerződés alapján a hitelező köteles meghatározott pénzösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni. E jogviszony vonatkozásában - akár perben, akár peren kívül - a Ptk. és a Pp. fenti szabályai alapul vételével megállapítható, ha az adós tagadja a kölcsön átvételét, ezen tagadásának bizonyítására nem kötelezhető, hanem a hitelező köteles a tagadás ellentétét, a kölcsön nyújtását és elfogadását bizonyítani. Ugyanígy, ha a hitelező tagadja az adós törlesztését (akár a teljes, akár a részösszegre), nem kötelezhető bizonyításra, hanem az adós köteles a tagadás ellentétét, a törlesztés teljesítését bizonyítani, míg a hitelezőt terheli annak bizonyítása, hogy a kapott összeget szerződésszerűen (költségre, kamatra, tőkére) számolta el. Magából a kölcsönszerződésből következik tehát, hogy eleve az adós köteles bizonyítani törlesztéseinek összegét, akár perben, akár peren kívül.

A perben hivatkozott Pp. 369. § a) és b) pontja szerint a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt pert akkor lehet indítani, ha a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, vagy a követelés egészen illetőleg részben megszűnt. A követelés megszűnésénél ténylegesen az bizonyítandó, hogy a követelést kielégítették, tehát az adóst ugyanannak a bizonyítása terheli, mint ami a Ptk. 523. §-a szerint. Ez esetben is a hitelezőt terheli annak bizonyítása, hogy az adós teljesítését a szerződésnek megfelelően számolta el. Ugyanígy a követelés érvényes létre nem jöttére vonatkozó bizonyítási teher is a Ptk.-nak és a Pp. általános szabályainak (Pp. 365. §) megfelelően alakul, azt a Pp. a 2018. január elsejétől hatályos új szabályokkal sem változtatta meg.

A bíróság e körben tekintetbe vette a Kúria Gfv.VII.30.700/2017/6. sorszámú felülvizsgálati ítéletben kifejtett ide vonatkozó álláspontot, és az I. r. alperes által hivatkozott EBH2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatban kifejtetteket is.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperesek fellebbezést nyújtottak be, melyben elsődlegesen kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és kereseti kérelmüknek történő helyt adást, másodlagosan hatályon kívül helyezést és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására történő utasítását.

Ugyanakkor kérték, hogy az ítéletábra a peres eljárást az rPp. 152. § (2) bekezdése alapján függessze fel a C-34/2018. számú előzetes döntéshozatali eljárásra figyelemmel.

A felfüggesztés körében hivatkoztak a Fővárosi és a Szegedi Ítéletábra megjelölt határozatában foglaltakra, valamint arra, hogy a fenti ügyszám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásban szintén a jelen perrel érintett kérdések vizsgálata folyik.

Kiemelték, hogy álláspontjuk szerint tisztességtelen, semmis szerződéses kikötés a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés 4.6 pontjának hivatkozott, a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára megfordító rendelkezése.

Alperes megsértette a Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglaltakat.

A felperesek a támadott kikötésben alávetették magukat az alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak. A felperesek ezzel az alávetéssel lemondtak arról a lehetőségről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonják az alperes által meghatározott tartozása összegét.

Főszabályként az alperest terheli a követelése pontos összegének bizonyítás a felperesek ellen a tartozás megfizetése iránt indított perben. A perbeli kikötés azonban lehetőséget biztosít az alperesnek arra, hogy ezt a bizonyítási terhet, a fentiekben ismertetett módon, a felperesek terhére megfordítsa, ezért a perbeli kikötés a fentiekben hivatkozott Rendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközik.

A hitelezőnek nincsen és soha nem is volt olyan lehetősége, hogy „rögtön” a végrehajtást válassza.

Hangsúlyozták, hogy a felpereseket az alaptörvényig visszavezethetően jogsérelem érte, és e körben hivatkoztak a joggyakorlat elemző csoport, dr. **B B** összefoglalójában foglaltakra. Kérték ezt az álláspontot a döntés meghozatala során figyelembe venni.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte, annak helyes indokai alapján. Igényt tartott a felmerült másodfokú perköltség megfizetésére is.

Kiemelte, hogy a felperesek által tisztességtelennek vélt szerződéses kikötés nem okoz az adós számára egyenlőtlenséget, nem fordítja meg a bizonyítási terhet, mert a közvetlen, bizonyítási eljárás nélkül elrendelhető végrehajtás nem a kikötésen, hanem a kötelezettségvállalás (szerződés) Vht. 23/C. § (1) bekezdésének megfelelő közokiratba foglaláson alapszik.

Nem kizárólag a bank jogosult a szerződésszerű teljesítés megállapítására.

Az adatokat/követelés összegét az adós a szerződés fennállása alatt kifogásolhatja, egy végrehajtási eljárásban pedig a Vht. és a Pp. szabályai szerint megtámadhatja.

A felperesi tartozás nyilvántartásának vezetése az alperesnek nem lehetősége, hanem jogszabályban meghatározott kötelezettsége.

Előadta, hogy a Kjt. 111. §-a alapján a hitelező alperesnek - és emellett más jogalanynak is - bármikor lehetősége van a közjegyzőnél közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását kezdeményezni.

A felperesek fellebbezése nem alapos.

Az ítélet táblája elsődlegesen a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét bírálta el és azt az alábbiak szerint alaptalannak ítélte.

A Pp. 152. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a bíróság a tárgyalást felfüggesztheti, ha a per eldöntése olyan előzetes kérdés elbírálásától függ, amelynek tárgyában más polgári per, vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más polgári eljárás már folyamatban van.

A tárgyalás felfüggesztése tekintetében annak van relevanciája, hogy a peres felek között a jogvita eldöntése szempontjából előzetes kérdésnek lehet-e tekinteni az Európai Unió Bírósága előtt a bizonyítási kötelezettséget a fogyasztóra átfordító célú vagy ilyen hatású szerződéses rendelkezés

tárgyában folyamatban lévő eljárás során hozott döntést, illetve előzetes kérdés-e a 93/13/EGK irányelv melléklete 1. m) és q) alpontjának értelmezése.

Az ítélet tábla megítélése szerint a keresettel támadott kikötés nem fordítja át a fogyasztóra a bizonyítás terhet és nem ad lehetőséget a hitelintézetnek arra, hogy a fogyasztó teljesítésének szerződésszerűségét egyoldalúan ítélje meg. Ezért a felperes kereseti kérelmének elbírálása szempontjából a C-34/2018. számú előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések nem minősülnek olyan kérdésnek, amelyek az eljárás felfüggesztését indokolnák.

Az ítélet tábla fenti álláspontját igazolja a Kúria Pfv.VI.20.507/2017/4.számú ítélete is, amely egyezően a Kúria Pfv.VII.30.791/2016/3.számú határozatában foglaltakkal kimondta, hogy a perbeli szerződési kikötés a bizonyítás kötelezettségét és terhet nem változtatja meg a felperes hátrányára, a fő bizonyítás irányát nem cseréli fel.

Az felpereseknek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére vonatkozó fellebbezése is alaptalan.

Az elsőfokú bíróság az eljárásban a bizonyítást a per eldöntése szempontjából releváns körülmények tekintetében teljes egészében lefolytatta, ítéletét megfelelően megindokolta, eljárási szabálysértés nem történt.

Kiemeli az ítélet tábla, hogy a felperesek fellebbezésükben maguk sem jelöltek meg olyan eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolta volna.

Ezt követően az ítélet tábla a fellebbezést érdemben bírálta el.

Alaptalan a kölcsönszerződés 4.6.pontjára vonatkozó azon fellebbezési érvelés, hogy az a 18/1999/II.5./ rendelet 1.§./1/ bekezdés a-b. és j/pontjába ütközik.

Az általános szerződési feltétel tisztességtelen, ha az az R. 1.§ (1) bekezdésébe ütközik („fekete lista”), vagy megfelel az R. 2.§-ában foglaltaknak és a tisztességtelenség vélelmét a fogyasztóval szerződő fél nem dönti meg („szürke lista”). Sem a „fekete lista”, sem a „szürke lista”, sem 93/13/EGK Irányelv és annak melléklete nem tartalmazza a tisztességtelen általános szerződési feltételek taxatív felsorolását (93/13/EGK Irányelv 3.cikk (3) bekezdés). Az Irányelv szerinti általános, a Ptk. 209.§ alkalmazása során is alkalmazandó zsinórmértéket a 3.cikk (1) bekezdése határozza meg. E szerint az egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

A Korm.rendelet 1.§./1/ bekezdés a/ pontja tekintetében rámutat az ítélet tábla arra, az „egyoldalú értelmezés” azt jelentené, hogy kizárólag a bank határozhatná meg, hogy egy szerződéses feltétel kikötést hogyan kell értelmezni és alkalmazni. A bankkal szerződő félnek mindebben nem lehetne beleszólása, az erre vonatkozó jogait kizárnák, a szerződéses kikötés értelmezésének jogától megfosztanák.

A perbeli esetben azonban nem zárták ki a felperesek jogát, és a felpereseknek a jogviszony fennállása alatt, a felmondáskor és azt követően is lehetősége volt arra, hogy a tartozásuk alakulását nyomon kövessék és annak törlesztését is.

Az ítéletábra álláspontja szerint a támadott szerződési kikötés a Rendelet 1.§./1/ bekezdés b./pontját nem sérti. A hivatkozott b./pont szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. A jogszabály szerint tehát az tisztességtelen, amikor a fogyasztóval szerződő fél (jelen esetben az I.r. alperes) egyoldalúan jogosult annak megállapítására, hogy saját teljesítése szerződésszerű-e. A perbeli esetben erről nyilvánvalóan nem lehet szó, az I.r. alperes (bank) nem a saját teljesítésének szerződésszerűségét vizsgálja.

Az 1/2018.számú gazdasági elvi határozat kimondja, az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapul vételével jogosult a fogyasztói tartozások kiszámítására és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak. Ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igény érvényesítési lehetőségét sem. Erre tekintettel az ilyen szerződéses rendelkezés nem tisztességtelen.

A sérelmezett feltétel csupán arról rendelkezik, hogy elszámolási vita vagy kielégítési igény esetén vizsgálandó körülmények tekintetében az alperes által vezetett számlák, nyilvántartások és könyvek, valamint az azok alapján készült ténytanúsítvány az irányadó.

A kifogásolt rendelkezések érintett kérdése nem a szerződés érvényessége vagy létrejötte tekintetében értékelendő - nem a szerződés tárgyát, feleket terhelő jogokat, kötelezettségeket határozzák meg - hanem kizárólag a már létrejött szerződés alapján a feleket terhelő kötelezettség teljesítésének időpontja és összecszerűsége utólagos megállapításához nyújtanak technikai segítséget. A pénzügyi intézmény ágazatjogszabályokból eredő kötelezettségei szerint vezetett nyilvántartás adatainak a szerződés sérelmezett rendelkezései szerinti alapulvétele nem csorbítja a fogyasztó jogait.

A végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben a záradékkal ellátott okirattal szemben a bizonyítási terhet - függetlenül a kereset tárgyát képező rendelkezéstől - az rPp.369.§. a-b/pontja és a 164.§./1/ bekezdése, valamint a 195.§./1/ és /6/ bekezdése alapján eleve az adóst terheli a vonatkozásban, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, illetve egészben, vagy részben megszűnt. A pénzügyi intézmény felmondása esetén - a támadott rendelkezéstől függetlenül - az adóst terheli a bizonyítási kötelezettség arra vonatkozóan, hogy a felmondásban megjelölt tartozás nem állt fenn, így a felmondási ok nem valós.

A bizonyítás terhét ezen perekben tehát nem a kifogásolt általános szerződési feltétel, illetve a ténytanúsítvány kiállítása, hanem maga azon törvényi konstrukció határozza meg, amellyel a jogalkotó lehetővé tette a közokirat záradékolásával a közvetlen végrehajtás elrendelését.

Az un.direkt perben, amelyet a pénzügyi intézmény indít a fogyasztóval szemben a tartozás megfizetése iránt - az rPp.164.§./1/ bekezdésének helyes értelmezése szerint - nem elegendő a pénzügyi intézménynek a tartozás mértékét tükröző nyilvántartási adataira hivatkoznia.

A bizonyítási kötelezettség a pénzügyi intézményt terheli, és vita esetén ő köteles bizonyítani az adós tartozásának fennálló összegét is. Ugyanígy rendelkezik a 2016.évi CXXX.tv.(Pp) 265.§./1/ bekezdése is.

Ha ezen adatokat az adós vitássá teszi, úgy az rPp.164.§./1/ bekezdése, illetve az rPp.265.§./1/ bekezdése alapján ő köteles igazolni azon körülményeket, hogy tartozása nem vagy nem olyan mértékben áll fenn, ahogy az a banki kimutatásokban szerepel.

A bizonyítási teher körében egyoldalú előnyt a pénzintézet javára és hátrányt a fogyasztó terhére nem eredményez. Technikailag megkönnyíti és gyorsítja a pénzügyi intézmény igényének érvényesítését, de a jogszabályok által a felek számára előírt kötelezettségeket és jogokat nem teszi terheesebbé, nem csorbítja, így tisztességtelensége nem állapítható meg.

A Győri Ítéltábla ítélkezési gyakorlata is a fentiekben kifejtett álláspontot igazolja. (Győri Ítéltábla Pf.II.20.081/2017/5/I., Pf.II.20.095/2017/5/I.sz., és a Kúria Pfv.VI.20.507/2017/4.)

Mindezen indokok alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítéltábla az rPp. 78. § (1) bekezdése értelmében kötelezte a pervesztes felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessék meg az I.r. alperes felmerült bruttó összegű másodfokú perköltségét.

A felperesek a peres eljárásban illetékfeljegyzési jogban részesültek, ezért a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az rPp. 78. § (1) bekezdése és az Itv. 59. § (1) bekezdésre, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperesek kötelesek egyetemlegesen megfizetni.

Győr, 2019.február 14.

Dr.Havasiné dr.Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr.Vass Mária sk.
előadó bíró

Dr.Molnár Andrea sk.
bíró